

УДК : 338. 435: 338.5:631.11 (477.53)

**МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИТРАТ
ПІДПРИЄМСТВ ХОРОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

*Писаренко В.В. к.е.н, доцент, Писаренко Ю.Г. аспірант
Полтавська державна аграрна академія*

Проаналізовано склад, структуру та динаміку доходів і витрат тринадцяти підприємств зі статусом спеціальних сировинних зон з виробництва екологічно безпечної сировини для виготовлення продуктів дитячого харчування, розташованих у Хорольському районі Полтавської області.

Composition, structure and dynamics of income and expenses of thirteen companies with the status of special raw areas of environmentally friendly raw materials for making baby food products, which are located in Poltava region were analyzed.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки підприємства аграрного сектора мають на меті постійно підвищувати конкурентоспроможність продукції власного виробництва з урахуванням інтересів споживачів. Процес нормального функціонування та розвитку підприємства неможливий без підвищення ефективності виробництва, яку визначає одержаний дохід від господарської діяльності підприємства, що є основною рушійною силою ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні методичні, наукові та практичні положення аналізу витрат і доходів запропоновані такими вітчизняними економістами-аграрниками, як В. Я. Месель-Веселяк [1, 2], П. Т. Саблук [3], О. Г. Шпикуляк [4] та ін. Однак, в наукових працях цих видатних вчених у неповній мірі висвітлені практичні результати аналізу доходів і витрат аграрних підприємств, що мають статус спеціальних сировинних зон з виробництва екологічно безпечної сировини для виготовлення продуктів дитячого харчування.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат тринадцяти суб'єктів господарської діяльності Хорольського району Полтавської області, яким у встановленому порядку надано статус спеціальних сировинних зон з виробництва екологічно безпечної сировини для виготовлення продуктів дитячого харчування.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі даних фінансової звітності аграрних підприємств Хорольського району Полтавської області, зокрема форми № 2 «Звіт про фінансові результати», проаналізуємо фінансові результати їх діяльності (табл. 1, 2).

Дані таблиці 1 свідчать про те, що досліджувані підприємства формують доходи переважно в процесі основної операційної діяльності. Так у звітному році в загальній величині доходів 81,9% припадає на дохід від реалізації продукції, 16,5% – на інші операційні доходи. У звітному році порівняно з базовим роком дохід від основної операційної діяльності збільшився на 11600,7 тис. грн.. (205,6%), а доходи від іншої операційної діяльності зросли на 2949,8 тис. грн. (550%).

Аналіз складу, структури та динаміки доходів досліджуваних підприємств Хорольського району Полтавської області за 2006-2010 рр. (в середньому по господарствах)

Вид доходів	2006 р.		2010 р.		Відхилення (+, -)	
	сума, тис. грн.	частка, %	сума, тис. грн.	частка, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Доходи від основної операційної діяльності (реалізації продукції)	5643,2	88,1	17243,9	81,9	11600,7	205,6
Доходи від іншої операційної діяльності (інші операційні доходи)	536,3	8,4	3486,1	16,5	2949,8	550,0
Доходи від фінансової діяльності (доход від участі в капіталі, інші фінансові доходи)	85,7	1,3	3,5	0,0	-82,2	-95,9
Доходи від інвестиційної діяльності (інші доходи)	141,0	2,2	333,2	1,6	192,2	136,3
Усього доходів	6406,2	100,0	21066,8	100,0	14660,5	228,8

Також підприємства одержують невеликі суми доходів від інвестиційної діяльності, що збільшилися на 192,2 тис. грн. (136,3%). Доходи ж від фінансової діяльності у звітному році порівняно з базовим зменшилися на 82,2 тис. грн. (95,9%). З усіх видів доходів три мають позитивну динаміку. У цілому доходи досліджуваних підприємств Хорольського району Полтавської області збільшилися на 14660,5 тис. грн., або 228,8%.

За даними таблиці 2, у структурі витрат і відрахувань досліджуваних підприємств переважає собівартість реалізованої продукції – 73,4% у звітному році, податок на додану вартість – відповідно 12,7%, адміністративні та інші операційні витрати – по 5,1% та 5,0% відповідно, витрати від інвестиційної діяльності та фінансової діяльності складають 2,3% і 1% відповідно. Найменшу питому вагу у структурі витрат і відрахувань досліджуваних підприємств становлять витрати на збут – 0,5%. Порівняно з базовим роком відбулося зменшення величини усіх видів витрат і відрахувань, окрім витрат від інвестиційної діяльності. Найбільш суттєво зменшився податок на додану вартість – (79,9%), інші операційні витрати (27,7%) та собівартість реалізованої продукції – (23,8%). Витрати від інвестиційної діяльності збільшилися на 54,7% у звітному році порівняно з базовим.

У цілому витрати і відрахування досліджуваних підприємств Хорольського району Полтавської області в звітному році порівняно з базовим роком зменшилися на 1158,3 тис. грн., або 19,6%.

Аналіз складу, структури та динаміки витрат і відрахувань досліджуваних підприємств Хорольського району Полтавської області за 2006-2010 рр. (в середньому по господарствах)

Види витрат і відрахувань	2006 р.		2010 р.		Відхилення (+, -)	
	сума, тис. грн.	частка, %	сума, тис. грн.	частка, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Податок на додану вартість	685,9	11,6	606,0	12,7	-79,9	-11,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4580,2	77,5	3489,2	73,4	-1091,0	-23,8
Адміністративні витрати	236,7	4,0	244,8	5,1	8,2	3,4
Витрати на збут	27,2	0,5	22,1	0,5	-5,2	-19,0
Інші операційні витрати	264,7	4,5	237,0	5,0	-27,7	-10,5
Витрати від фінансової діяльності	58,5	1,0	47,3	1,0	-11,3	-19,2
Витрати від інвестиційної діяльності	53,6	0,9	108,2	2,3	54,7	102,1
Витрати та відрахування від надзвичайних подій	6,3	0,1	0,2	0,0	-6,0	-96,3
Усього витрат і відрахувань	5913,1	100,0	4754,9	100,0	-1158,3	-19,6

Висновки. Отже, зниження собівартості реалізованої продукції досліджуваних підприємств свідчить про зниження обсягів виробництва продукції. А позитивна динаміка доходу в умовах зниження обсягів виробництва свідчить лише про інфляційні процеси, тобто про зростання не ефективності виробництва, а лише цін.

Зменшення витрат на збут вказує на відмову від реклами власної продукції досліджуваними підприємствами, а швидше навіть на скорочення масштабів збутової діяльності, що не є позитивною тенденцією, оскільки наслідком зниження витрат на збут може стати скорочення обсягів реалізації продукції у майбутньому.

Таким чином, якщо навіть в умовах зниження обсягів виробництва прибуток досліджуваних підприємств Полтавської області зростає, важливо стабілізувати обсяги виробництва продукції і нарощувати їх з метою отримання ще більших доходів.

Література.

1. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва // „Економіка АПК” № 6, 2005р. С.17-26.
2. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 7-14.
3. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві: теорія, методологія, практика: у 2 т. / [Ю.Ф. Мельник, Ю.Я. Лузан, Б.К. Супіханов та ін.]; за ред. П.Т. Саблук, Ю.Ф. Мельник; М.В. Зубець, В.Я. Месель-Веселяк; Укр. акад. аграр. наук, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" УААН. – Т. 1: Теорія ціноутворення та технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур. – К., 2008. – 698 с.

4. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг) / [О.Г. Шпикуляк, Ю.П. Воскобійник, О.В. Овсянніков та ін.]. – За ред. О.Г. Шпикуляка, Ю.П. Воскобійника, О.В. Овсяннікова. – К.: 2007. – 294 с.

УДК 334.732

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Рижик І.О., здобувач

Полтавський університет економіки і торгівлі

У статті обґрунтовуються необхідність та перспективи відродження сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні.

The article justified the need and prospects for revival of agricultural service cooperatives of Ukraine.

Постановка проблеми. Розвиток сільськогосподарського сектора економіки залишається одним із пріоритетних напрямів програм економічного та соціального розвитку уряду України. Головними соціальними та економічними проблемами села в Україні є високий рівень безробіття, відсутність робочих місць, низький рівень життя, недостатня кількість фінансових ресурсів для закупівлі обладнання, високий рівень міграції, низька довіра до уряду та ЗМІ, відсутність програм навчання веденню підприємницької діяльності на селі, недостатній доступ селян до юридичних консультацій та можливостей співпраці, розвал соціальної інфраструктури. Україна нагально потребує модернізації та розвитку сільськогосподарського сектора, щоб зробити його ефективним і привабливим для іноземних інвесторів. Сьогодні одним із найважливіших механізмів усунення соціально-економічних проблем у сільській місцевості є розвиток та підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що в сучасних умовах досить гостро стоїть питання щодо відродження сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Зокрема цій темі присвятили свої праці вчені-аграрники: В.В. Гончаренко, В.В. Зіновчук, Л.В. Молдаван, А.О. Пантелеймоненко та інші [1, 2, 3, 4]. Проте проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, з огляду на їх актуальність, ще потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення перспектив розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні з метою удосконалення відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками та покращання добробуту селян.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відродження кооперативних відносин в аграрному секторі України було розпочато з прийняттям Верховною радою України у 1997 р. Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», який визначив основні засади подальшого розвитку кооперативного руху та відкрив широкі можливості для сільськогосподарських товаровиробників у створенні кооперативів. Значним досягненням вітчизняних ко-